

PROTOKOLL

fra møte i Fylkesstyret Møre og Romsdal

Møtedato	08.11.2022	Vår dato: 22.11.2022
Møtetid	kl. 10:30	Utvalgssekretær Nina Kolltveit Sæter
Møtested	Molde	Telefon 95252288

Sak 21/00871

Som medlemmer møtte:

Konrad Kongshaug
Anna Håland Berget
Hilde Kjersem Kolberg
Audun Skjervøy
Ørjan Stenerud (Teams)
Jan Henrik Moen

Forfall:

Nelly Marie Ytterli

Til behandling:

40/22	22/00077-5	Faste saker
41/22	22/00688-2	Felles grøntutvalg for Vestland og Møre og Romsdal
42/22	21/00871-29	Representant til Midt-Norsk kornutvalg
43/22	21/00871-25	Innspill til Korn- og proteinstrategi
44/22	21/00871-26	Evaluerings av årsmøter i lokallagene
45/22	21/00871-27	Ledersamling 2022
46/22	21/00871-28	Høring NOU 2022:14 Inntektsmåling i jordbruket (Gryttenrapporten)

Saker til behandling 40/22 22/00077-5 Faste saker

[Click here to enter text.](#)

1/2022 Godkjenning av saksliste

Vedtak: Sakslisten ble godkjent

2/2022 Godkjenning av protokoller av

Vedtak: Protokollen fra 24.9 ble godkjent

3/2022 Arbeids- og møteplan

November			
8.	Fylkesstyremøte	Molde	
11.-12	Ledermøtet og markering av 75 års jubileum	Molde	Lokallagsstyrer, fylkesstyret
21.-23.	Temakurs og Skattekurs	Molde	Samarbeidende regnsk.kontor
20.	Søknadsfrist aktivt lokallagsmidler		Lokallag
21.-22.	Midt-Norsk Samvirkekonferanse	Stjørdal	Fylkesstyret, tillitsvalgte
23.	Fylkesstyremøte Høringssak Grytten	Molde	
Desember			
1.-2.	Fylkesstyremøte	Åndalsnes	

4/2022 Møter og arrangement vi har deltatt på

4. oktober Møte i regionalt partnerskap, Konrad Kongshaug og Nina K. Sæter deltok

18. oktober Møte i styringsgruppa for fylkesstrategi landbruk, Nina K. Sæter deltok

19. oktober Møte i Skoleutvalget for Gjermundnes vgs, Anna Håland Berget møtte

Elevtallet er stabilt, med ei utvikling med færre elever på hest, mens flere søker seg til andre kurs. Gjermundnes har fått signal om å øke elevtallet på de vg2-kurs som kan være aktuelle for å ta imot vg1 naturbrukselver fra Stranda og Tingvoll.

Gjermundnes jobber stadig for å få oppretta akvakultur, men blir så langt ikke prioritert. Budsjett og økonomi går bra. De sparer litt om våren. Så har de ei prioriteringsliste med investeringer de trenger, som de handler inn i høsthalvåret. I år er det blant annet traktor og minbuss.

Det er framdrift i fjøsbygginga, men fjøset blir enda mindre enn sist planlagt. Nå er det meningen å få bygget både veg, plansilo og fjøs til 50 millioner, mens det tidligere var tenkt at

veg og plansilo skulle komme i tillegg til en fjøs på 50 millioner. Det er planlagt for at fjøset skal stå klart seint på høsten 2023.

20. oktober Møte om framtidig agronomutdanning på Teams, Anna Håland Berget og Nina K. Sæter deltok
25. - 26. oktober arbeidsverksted hjorteforvaltning i regi av Norsk Hjortesenter, Atle Frantzen deltok
- 29.- .30 oktober Lederkonferansen, Konrad Kongshaug deltok fra Møre og Romsdal
1. november Oppfølgingsmøte med NJFF MR om droneprosjekt rådyrkalver, Atle Frantzen og Nina K. Sæter deltok
2. november Årssamling i Midt-Norsk landbruksråd, Hilde Kjersem Kolberg og Nina K. Sæter deltok
- Hilde Kjersem Kolberg gikk ut av AU i Midt-Norsk landbruksråd. Ørjan Stenerud ble valgt inn i AU fra Møre og Romsdal Bondelag.

5/2022 Andre saker

Årsmelding for 2022

Vi prøvde et nytt format på årsmeldingen for 2021. Det kom mange positive tilbakemeldinger på en mer tilgjengelig årsmelding. Årsmeldingen for 2021 ble distribuert som en innsmett i Bondebladet i hele fylket, og dermed nådde vi ut til langt fleire enn tidligere.

Fylkeskontoret ønsker styret sitt syn på om vi skal videreføre samme format og distribusjonsmåte.

Styret mener at det nye formatet fungerte bra, og at distribusjon med Bondebladet gjør at mange fleire leser årsmeldingen. Styret ønsker derfor å videreføre samme opplegg for årsmeldingen for 2022.

41/22 22/00688-2 Felles grøntutvalg for Vestland og Møre og Romsdal

Vedtak

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag går inn for at det vert oppnemnd eit felles Grøntutval for Vestlandet med 5 medlemmer.

- To medlemmer vert oppnemnd av fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag
- Tre medlemmer vert oppnemnd av fylkesstyret i Vestland Bondelag
- Utvalet konstituerer seg sjølv med leiar og nestleiar
- Fylka dekker kostnadene for sine representantar i utvalet

I sum skal dei fem medlemene sikre kunnskap om både frukt-, bær-, grønsaks- og potetproduksjon.

Det felles Grøntutvalet for Møre og Romsdal Bondelag og Vestland Bondelag skal:

- vere eit rådgjevande organ for fylkesstyret og sekretariatet i saker som vedkjem produksjon av frukt, bær, grønsaker og potet.
- på sjølvstendig grunnlag fremje og greie ut spørsmål innan sitt mandat.
- halde seg oppdatert og godt orientert om situasjonen i næringa, og på saksfeltet som utvalet representerer.
- handsame saker som vert sendt over frå fylkesstyra eller organisasjonssjefane.
- gje ei fråsegn i førekant av jordbruksforhandlingane.
- rapportering til fylkesstyra skjer gjennom protokoll frå utvalsmøta, eventuelt gjennom saker som vert sendt til handsaming i fylkesstyra.
- gjennomføre møte så ofte utvalet sjølv eller styra finn det nødvendig.
- vurdere samarbeid med andre fylkeslag i saker som er viktige for produsentane i Møre og Romsdal og Vestland.

Verksemda skal haldast innan dei rammer som styra fastset (budsjett, arbeidskraft). Normalt skal det nyttast digital møteform. Om naudsynt kan eitt møte i året skje som fysisk møte, då gjerne i kombinasjon med kunnskapsbygging i form av synfaring.

Fylkesstyret i Vestland Bondelag går inn for at utvalet får funksjonstid frå og med 01.01.2023. Slik vil utvalet kunne kome med innspel til dei to fylkesstyra og til Norges Bondelag sentralt allereie i førekant av Jordbruksforhandlingane 2023.

Saksutredning

Utkast til retningslinjer for Grøntutvalet for Vestlandet

Bakgrunn

Fylkesstyret i Vestland Bondelag gjorde i styremøte den 26. august 2022 følgjande vedtak:

- *Fylkesstyret i Vestland Bondelag stiller seg positive til eitt felles Grøntutval med representantar frå Møre og Romsdal og Vestland.*
- *Administrasjonane førebur i fellesskap eit mandat til utvalet der oppgåver, storleik og fordeling av samansetnad av utvalet mellom dei to fylka går fram. Saka kjem opp til endeleg vedtak i dei to styra i løpet av hausten 2022.*
- *Det nye utvalet bør vurdere samarbeid med andre fylkeslag i saker som er viktige for produsentane. Rogaland Bondelag vert peika på som mogleg samarbeidsfylke.*

Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag følgde opp med å gjere følgjande vedtak i styremøte den 24. september 2022:

- *Fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag stiller seg positive til et felles Grøntutvalg med representanter fra Vestland og Møre og Romsdal.*
- *Administrasjonene forbereder i fellesskap et mandat til utvalget der oppgaver, størrelse og fordeling av medlemmer mellom de to fylkene i utvalget framgår. Fylkesstyret mener at to av medlemmene i felles grøntutvalg skal komme fra Møre og Romsdal.*
- *Saken kommer opp til endelig vedtak i de to styrene i løpet av høsten 2022.*
- *Det nye utvalget bør vurdere samarbeid med andre fylkeslag i saker som er viktige for produsentene.*

Vedtaka i dei to styra er tilnærma identisk, med den skilnaden at Møre og Romsdal ikkje peikar på noko konkret fylke i siste ledd av vedtaket. Det vert fokusert på samarbeid på sak. Då er det lurt å ha ein opning til samarbeid med ulike fylke og organisasjonar.

Samansetnad

Grøntutvalet for Vestlandet har 5 medlemmer

- To medlemmer oppnemnd av fylkesstyret i Møre og Romsdal Bondelag
- Tre medlemmer oppnemnd av fylkesstyret i Vestland Bondelag

I sum skal dei fem medlemene sikre kunnskap om både frukt, bær, grønsaker og potetproduksjonen.

Funksjon

Det felles Grøntutvalet for Møre og Romsdal Bondelag og Vestland Bondelag:

- skal vere eit rådgjevande organ for fylkesstyret og sekretariatet i saker som vedkjem

- produksjon av frukt, bær, grønsaker og potet
- skal på sjølvstendig grunnlag fremje og greie ut spørsmål innan sitt mandat.
- skal halde seg oppdatert og godt orientert om situasjonen i næringa og på saksfeltet som utvalet representerer
- skal handsame saker som vert sendt over frå fylkesstyra eller organisasjonssjefane
- skal gje ei fråsegn i førekant av jordbruksforhandlingane
- rapportering til fylkesstyra skjer gjennom protokoll frå utvalsmøta, eventuelt gjennom saker som vert sendt til handsaming i fylkesstyra.
- gjennomfører møte så ofte utvalet sjølv eller styra finn det nødvendig.
- Utvalet skal vurdere samarbeid med andre fylkeslag i saker som er viktige for produsentane i Møre og Romsdal og Vestland.

Verksemda skal haldast innan dei rammer som styra fastset (budsjett, arbeidskraft). Normalt skal det nyttast digital møteform. Om naudsynt kan eitt møte i året skje som fysisk møte, då gjerne i kombinasjon med kunnskapsbygging i form av synfaring.

42/22 21/00871-29 Representant til Midt-Norsk kornutvalg

Vedtak

Fylkesstyret oppnevner Ola Mogstad fra Surnadal til nytt fast medlem i midt-Norsk kornutvalg. Mogstad er spurt, og har stilt seg til disposisjon for oppgaven.

Saksutredning

Per Ivar Vikhagen har vært Møre og Romsdal Bondelag sin representant i Midt-Norsk kornutvalg- de siste årene. Han ønsker nå å gå ut av utvalget, og ber om at vi finner en erstatter.

Utvalget har to hovedoppgaver gjennom året. Det ene er å komme med uttalelse i samband med Jordbruksforhandlingene og det andre er å arrangere en runde med kornmøter i Trøndelag. Det er planlagt et møte i utvalget i november.

Fylkeskontoret har ikke kunnet finne en definert funksjonsperiode, og anbefaler derfor fylkesstyret å få på plass en ny representant så snart det lar seg gjøre.

43/22 21/00871-25 Innspill til Korn- og proteinstrategi

Vedtak

Styret ber administrasjonen utarbeide et forslag til innspill til korn- og proteinstrategi i tråd med det som kom frem i diskusjonen i møtet. Forslag til innspill sendes styret på epost for endelig godkjenning.

Saksutredning

Høringsnotat – innspill til Korn- og proteinstrategi

Med utgangspunkt i Næringspolitisk program startet Kornutvalget våren 2022 arbeidet med å utarbeide en helhetlig korn- og proteinstrategi. Gjennom flere møter har Kornutvalget diskutert seg fram forslaget som nå foreligger. Saken ble lagt fram for styret den 28. september for førstegangsbehandling.

Styret gjorde følgende vedtak: «I Næringspolitisk program for perioden 2020 til 2024 er det et uttalt mål at en størst mulig andel av fôret til norske husdyr skal være produsert i Norge. Videre skal det utvikles en helhetlig korn- og proteinstrategi for å sikre lønnsomhet i kornproduksjonen og øke norskandelen i mat og fôr. Kornutvalget har nå arbeida fram en slik strategi. Styret slutter seg til de overordna måla i den framlagte strategien. Strategien sendes på høring til fylkeslaga. Styrets innspill tas med i høringsbrevet.»

Frist for tilbakemelding fra er **fylkeslaga 18. november.**

Det legges opp til endelig behandling i styret i Norges Bondelag i desember.

Avgrensninger i arbeidet:

Proteinproduksjon gjennom grovfôr er ikke tema i denne strategien. Dette temaet ble grundig behandlet i rapporten «Hvordan øke norskandelen i fôret» som ble behandlet av styret våren 2020. Den strategien som legges fram her er avgrenset til dyrking av korn- og proteinvekster til modning. I strategien er både Landbrukets klimaplan og gjeldende næringspolitisk program lagt til grunn.

Tidsperspektiv:

Det er brukt 2030 som tidsperspektiv i strategien. Økt produksjon av korn og planteprotein er langsiktige prosesser. Matkornpartnerskapet jobber også med mål mot 2030, det samme tidsperspektivet er det på klimaplanen i landbruket og intensjonen om å avskaffe soya som proteinkilde i fôr fra land med regnskog.

Om korn- og proteinstrategien:

Hensynet til matsikkerhet, beredskap og sjølforsyning har forsterka seg betydelig siden årsmøtevedtaket i september 2020 og forsterker behovet for en helhetlig korn- og proteinstrategi. Pandemi, klimautvikling, energipriser og krigen i Ukraina har medført større usikkerheter i internasjonale markeder. Disse usikkerhetene påvirker i stadig større grad Norge og norsk landbruk.

Den beste matberedskapsen Norge kan ha er en løpende, lønnsom produksjon av mat. Økt andel norske råvarer til matkorn- og kraftfôrproduksjonen skal være et viktig bidrag til økt matsikkerhet, sjøforsyning og beredskap.

Det er et særskilt behov for å øke produksjonen av planteprotein i form av oljevekster, erter og åkerbønner.

Andelen av norskprodusert matkorn til mølle- og bakeindustrien skal økes. Dette gjelder i særlig grad matmel av hvete, men hvordan øke forbruket av mathavre og bygg må også vurderes. Norges Bondelag er aktiv deltager og støtter helhjertet arbeidet som blir gjort i «Matkornpartnerskapet». Partnerskapet er et forpliktende samarbeid mellom alle aktører i verdikjeden og ble opprettet i 2021. Målsettinger og strategier utvikles i dette partnerskapet, for en samla innsats i hele verdikjeden. Det er målretta og god bruk av ressursene å jobbe gjennompartnerskapet for å oppfylle målsettingene også i bondelagets korn- og proteinstrategi.

De overordnede målene i korn- og proteinstrategien bør være:

- Økt produksjon av norsk korn og planteprotein
 - Norskandelen skal økes. Innen 2030 skal: o Norsk matkornandel økes til 90 prosent
 - Norskandelen av karbohydratråvarer i kraftfôret være 90 prosent
 - Produksjonen av økologisk korn økes med 20 prosent på vektbasis, dette gjelder både karbohydrater og protein. Bruk av soya fra land med regnskog skal være avsluttet.
 - 20 prosent av proteinet i kraftfôret skal være norskprodusert
- Lønnsomheten i kornproduksjonen skal styrkes
- Beredskap og forsyningsikkerhet må bedres
- Produksjon av norsk korn og planteprotein må være bærekraftig med tanke på klima og miljø

I innspillet til helhetlig korn- og proteinstrategi er det *særlig* nyttig med betraktninger knyttet til spørsmålene under, kommenter spesielt med utgangspunkt i eget fylke/region på spørsmålene 1-8:

1. Målene om økt norskandel for matkorn og i tillegg økt andel norsk planteprotein i fôret vil kreve omlegging av arealbruken i kornproduksjonen sammenlignet med i dag. Hva er de viktigste virkemidlene/tiltakene for å sikre en omlegging til økte arealer av mathvete og planteprotein?
2. Store avlinger av nye byggsorter har gjort det mindre attraktivt å dyrke mathvete i noen sentrale kornområder. Hva skal til for å gjøre det mer attraktivt å dyrke mathvete i disse områdene?
3. Hva er de viktigste grepene for å redusere risikoen i mathveteproduksjonen?
4. Fôrhvete er en attraktiv råvare til fjørfe- og svinefôr. Hvordan sikre en lønnsom produksjon av fôrhvete sammenlignet med for eksempel bygg?
5. Hva er de største hindringene for økt produksjon av økologisk korn i deres område?

6. Hvilke faktorer er viktigst for å øke produksjonen av planteprotein i Norge?
7. Hva kan gjøres for å redusere risikoen i proteinproduksjonen?
8. Nye miljøkrav kan påvirke avlingsnivået i kornproduksjonen. Hva er de viktigste tiltaka for å redusere/kompensere for denne påvirkningen, både for å opprettholde produksjonen og kornøkonomien?
9. Import av ferdige bakevarer og halvfabrikata (RÅK import) medfører at en stor andel av omsetningen i dette segmentet er ren import. Målet om 90 prosent norsk matkorn blir påvirket av utviklingen i RÅK-importen. Bør det brukes mer midler for å styrke konkurransekraften til norskproduserte ferdigvarer og halvfabrikata i konkurranse mot RÅK-importen?
10. Det er ikke krav om opprinnelsesmerking på det meste av kornvarer, kun frivillige merkeordninger som Nyt Norge. Hva vil være det viktigste tiltaket for å styrke norske forbrukeres preferanse og etterspørsel etter produkter av norskproduserte korn- og proteinråvarer?
11. Mens mathvete har begrensa dyrkingsområder i Norge er det langt mer tilgang på areal til bygg- og havredyrking. Hva er det viktigste bondelaget kan jobbe med for å øke forbruket av havre og bygg til mat?
12. Er målsettingene etter deres vurdering realistiske, hver for seg og samla? Presiser gjerne hvilke målsettinger dere eventuelt mener er urealistiske og hvordan vi kan sikre målene med gitt trusselbildet med blant annet stadig økende import og flere miljøkrav?

44/22 21/00871-26 Evaluering av årsmøter i lokallagene

Vedtak

Fylkesstyret og administrasjonen tar evalueringen til etterretning.

Saksutgreiing

Det ble avholdt årsmøter i alle lokallag innen utgangen av oktober, i tråd med Norges Bondelags lover. Alle lag hadde besøk av en tillitsvalgt i fylkeslaget. I styremøtet evaluerer vi årsmøterunden med en runde rundt bordet. Vi kan strukturere evalueringen i fire deler:

1. Planlegging, forberedelser, innkalling og kontakt med lokallag på forhånd
2. Gjennomføring av årsmøtet – formelle krav, årsmelding og regnskap, valg med mer
3. Tema som årsmøtene var opptatt av
4. Ting som fylkeslaget må følge opp i etterkant av årsmøtene

45/22 21/00871-27 Ledersamling 2022

Vedtak

Styret har gått gjennom forberedelser og program til ledersamlingen.

Saksutgreiing

11. – 12. november skal vi ha ledersamling for lokale tillitsvalgte i Molde. Styret vil få en orientering om programmet og om festmiddagen. Styret fordeler eventuelle oppgaver.

Dag 1 Landbrukspolitisk verksted

- 11.30 **Lunsj**
12.30 Åpning ved ordfører i årsmøtet, Oddvar Mikkelsen
12.45 Innledning av Konrad
13.00 Innlegg fra Jenny Klinge (Sp) og Per Vidar Kjølmoe (Ap), 15-20 minutter hver
Innspill og spørsmål fra salen
14.00 *Pause*
14.15 Orientering om arbeidet i Norges Bondelag ved Bodhild Fjelltveit og Anders Huus. De vil legge spesiell vekt på fire fagtema med diskusjon i plenum etter hver bolk.
- NOU rapporten Inntektsmåling i jordbruket (Grytten)
 - Melkepolitikk - arbeidet i Norges Bondelag med blant annet Kvote og PU
 - Struktur og virkemidler
 - Statsbudsjett og tollvern
- Ordfører / innledere legger inn pauser der det passer*
17.00 Norges Bondelags historie, Harald Velsand
18.00 Avslutning av dag 1

19.00 Festmiddag på Hotel Alexandra

Dag 2 Arbeidet i lokallaga

- 08.30 Leder i valgmemnda har ordet
08.45 Hvordan jobber lokallagene med innspill til jordbruksforhandlingene?
 - Innledning ved Bodhild
 - Gruppearbeid
10.00 *Pause og utsjekk*
10.30 Hvordan står det til i lokallagene er etter pandemi og regnsommer?
 - Innledning ved Bodhild
 - Gruppearbeid
11.45 Oppsummering og avslutning av dag 2
12.00 **Lunsj og hjemreise**

46/22 21/00871-28 Høring NOU 2022:14 Inntektsmåling i jordbruket (Gryttenrapporten)

Vedtak

Fylkesstyret har diskutert prosessen i høringen, og vil utarbeide sitt innspill etter at fristen for lokallagene er gått ut. Det blir satt opp et nytt styremøte for å behandle saken innen fristen 1. desember. Nytt møte onsdag 23. november.

Saksutredning

3. oktober la Inntektsutvalget fram sin rapport om «Inntektsmåling i jordbruket» (NOU 2022:14). Den har Landbruks- og matdepartementet sendt på høring som grunnlag for en sak til Stortinget. Norges Bondelag ønsker fylkeslagenes syn på de viktigste momentene i rapporten som grunnlag for Bondelagets hørings svar til departementet.

Høringen ber om innspill om følgende:

Synspunkter på normering av effektivitet

- Siden inntektsmålet innebærer at man skal sammenligne inntektsnivået for bønder med lønsmottakere, er det mulig å gjøre en slik sammenligning uten å stille krav til effektivitet i form av normering?
- Hvor viktig er det med bred politisk forankring for et inntektsmål, og i hvilken grad vil normering av effektivitet påvirke muligheten for bred politisk oppslutning om selve inntektsmålet?

Metode for normering av effektivitet

- Bør Norges Bondelag gå inn for å bruke den foreslåtte hybridmodell?
- Høringsnotatet inneholder forslag til 5 mulige alternativer eller tilpasninger, vi ber om synspunkter på disse

Om avkastning på (egen)kapital

- Hvilke synspunkter har dere på avkastningskrav til egenkapitalen?
- Utvalgets flertall mener det ikke er faglig forsvarlig å skille vederlag til arbeid og vederlag til egenkapital. Gir drøftingen utvalget gjør i rapporten grunnlag for at Norges Bondelag skal gjøre en ny vurdering, ref. årsmøtets vedtak i 2021?

Timer pr. årsverk og sammenligningsgruppe

Disse temaene mener utvalget faller utfor mandatet og at dette må avgjøres politisk eller av avtalepartene.

- Hvilke synspunkter har dere på hvilket timetall som skal brukes i ett årsverk i jordbruket?
- Hvilken gruppe lønsmottakere bør gjennomsnittet av alle bønder, med et mangfold av produksjoner, sammenligne seg med?

Tidslinje

- NOU lagt fram 5. oktober og sendt på høring fra LMD uten noen omtale eller spørsmål – **høringsfrist 16. januar 2023.**
- Høringsnotat sendes fra sekretariatet til fylkeslaga denne uka med **høringsfrist 1. desember.**
- Høringsnotatet løfter de viktigste temaene og problemstillingene – med utdypende spørsmål som organisasjonen må ta stilling til.
- Send spørsmål til simen.solbakken@bondelaget.no
- Det er styret som behandler og vedtar høringsinnspillet

Fylkestyret sendte høringen til lokallagene onsdag 2. november, med svarfrist 18. november.